

סיכומי שיעור 2015-2016 סמסטר ב'

ירידת ערך נכסים IAS-36

סיכום ועריכה: אריה אברמוביץ'

שיעור מספר 1 - 17.5.2016**תחולה**

התקן חל על כל הנכסים בדו"ח המאוחד, למעט :

1. מלאי (IAS-2).
2. נכסים לא שוטפים (IFRS-5).
3. נכסים הנובעים מחוזי ביצוע (IAS-11).
4. הטבות לעובדים (IAS-19).
5. מיסים נדחים (IAS-12).
6. חוזי ביטוח (IFRS-4).
7. נדל"ן להשקעה הנמדד לפי מודל השווי ההוגן (IAS-40). למען הסר ספק, במידה והנדל"ן להשקעה נמדד לפי מודל העלות אז IAS-36 חל.
8. נכסי חקלאות הנמדדים לפי מודל השווי ההוגן (IAS-41).
9. מירב הנכסים הפיננסיים (IAS-39+IAS-32). למען הסר ספק, התקן כן חל על השקעה בכלולה, והוא חל על השקעה בחברת בת, ועל השקעה בחברה כלולה הנמדדים לפי עלות בדו"חות הנפרדים.

הגדרות

שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה- שווי הוגן מוגדר ב-IFRS-13. מדרג השווי ההוגן גם הוא מוסבר בתקן. IAS-36 מכיר בעובדה שלעיתים אין אפשרות מהימנה למדוד את השווי ההוגן. עלויות מכירה אלו הן עלויות הקשורות למכירת הנכס, כגון : אגרות, ביול חוזה, משפטיות, עלויות הקשורות לסילוק הנכס כדי להביאו למצב של מכירה. עלויות מכירה אינן כוללות :

1. עלויות בגין סיום יחסי עובד מעביד.
2. עלויות מימון ועלויות מס.
3. עלויות פריסה וארגון מחדש.

שווי שימוש- הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים להתקבל כתוצאה מהשימוש בנכס + הערך הנוכחי של התמורה הצפויה ממכירת הנכס בתום חייו השימושיים בניכוי עלויות מכירה.

דגשים:

1. כדי לאמוד את תזרימי המזומנים האמור, עלינו להעריך את התנאים אשר ישררו לכל אורך החיים השימושיים של הנכס ויש לתת משקל יתר לראיות חיצוניות.
2. התזרימים כולל בתוכם גם תזרימים מזומנים חיוביים (הכנסות), וגם תזרימים מזומנים שליליים (הוצאות).

3. יש לערוך תקציב מפורט של מקורות התזרים החיובי ושל השימושים בגין התזרים השלילי. הבעיה היא שככל שהתקציב הוא לתקופה ארוכה יותר, האמינות שלו נפגמת, ועל-כן: התקן קובע כי התקופה המקסימאלית לתקציב היא 5 שנים, אלא אם כן קיימת הצדקה אובייקטיבית לתקופה ארוכה יותר.
4. מה קורה אם אורך החיים הוא מעל 5 שנים? במקרה זה, את התקציב עורכים ל-5 שנים, ולגבי השנים הבאות נעזרים בהשערות. בהשערה יש להשתמש בשיעור צמיחה קבוע או אפילו יורד, אלא אם כן יש הצדקה אובייקטיבית לשימוש בשיעור צמיחה עולה.
5. אומדן תזמ"ז הוא תזרים תפעולי, הוא לא כולל עלויות מימון, עלויות מס, וכמובן לא כולל פחת והפחתות.
6. אם הנכס נמצא בהקמה, הוא לא יכול להפיק תזרים חיובי עד אשר מסיימים לבנות אותו, ועל-כן: התקן קובע שלגבי נכס בהקמה יש להתחשב בעלויות הנדרשות להשלמת הנכס, כך שיוכל לפעול באופן אליו התכוונה ההנהלה.
7. שיפוץ מתוכנן- אומדן תזמ"ז מתייחס לנכס במצבו היום, ולכן: אסור להתחשב בשיפוץ מתוכנן, לא בעלויות השיפוץ ולא בהטבות אשר ינבעו ממנו. כאשר השיפוץ יבוצע, נזקוף אותו לנכס, ומכאן ואילך נתייחס בתזרים העתידי להטבות.
8. שינוי מבני מתוכנן (אותו רעיון)- אסור להתחשב בשינוי המבני המתוכנן. ברגע שעל-פי הוראות IAS-37 אנו מכירים בהפרשה, אז בתזרים החיובי נתייחס להטבות הצפויות.
9. יש לשים לב, באומדן התזרים יש להתחשב בתמורה הצפויה ממכירת הנכס בתום חייו השימושיים בניכוי עלויות מכירה, כלומר: יש להתייחס לערך השיר.
10. מניעת כפילויות- כיוון ששווי שימוש מתבסס על תזרים עתידי, ייתכן שבחלק מהתזרים הכרנו בהכנסות לקבל, ואז נוצרת כפילות. במקרה זה עלינו להפחית משווי השימוש את ההכנסות לקבל.
11. אם הנכס מניב תזרים במט"ח, יש לחשב את שווי השימוש במט"ח ולתרגם למועד החישוב, שהוא בד"כ מועד הדיווח.
12. גישת הרכיבים- ייתכן שלנכס יש רכיבים משמעותיים שיש להם אורך חיים שונה. במקרה זה, נאמוד את התזרים לתקופה של הרכיב בעל אורך החיים השימושי הארוך ביותר, אבל כתזרים שלילי נשקלל את עלויות ההחלפה של הרכיב בעל אורך החיים הקצר יותר.

- **אופן חישוב שווי השימוש-** כדי לחשב את שווי השימוש עלינו לאסוף את הנתונים הבאים:

1. אומדן תזמ"ז תוך הדגשים שהוסברו.
2. שינויים אפשריים בתזרים הנ"ל.
3. שיעור היוון ללא סיכון.
4. סיכונים ספציפיים בקשר לנכס.
5. סיכונים כלליים- מצב השוק.

גורמים 2, 4, 5 הם גורמי סיכון וחייבים לשקלל אותם במדידת שווי השימוש. התקן מציג בפנינו 2 גישות לכך:

1. הגישה המסורתית- בגישה זו הסיכון משוקלל בשיעור ההיוון, כלומר: נהוון את התזרים הצפוי ביותר בשיעור היוון הכולל פרמיית סיכון.
 2. גישת תזרים המזומנים החזוי- בגישה זו, הסיכון משוקלל בתזרים על-ידי ביצוע תוחלת, כלומר: אנו מהוונים את תוחלת התזרים בשיעור היוון חסר סיכון.
- דוגמא מספר 1: ב-12/16 ישות מחשבת שווי שימוש לנכס. לצורך כך, היא אמדה את תזרים המזומנים הצפוי כדלקמן:

	<u>5</u>	<u>4</u>	<u>3</u>	<u>2</u>	<u>1</u>	
סיכוי 80%	200,000	180,000	150,000	120,000	100,000	
סיכוי 20%	100,000	90,000	70,000	50,000	40,000	

אורך חיי הנכס- 5 שנים, שיעור ההיוון חסר סיכון- 8%, שיעור ההיוון הכולל פרמיית סיכון- 12%.

נדרש: חשב את שווי השימוש תחת שתי הגישות.

פתרון:

<u>גישת תזרים מזומנים חזוי</u>	<u>הגישה המסורתית</u>
<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; padding: 10px;"> <p>I:8%</p> <p>CF1:0</p> <p>CF2:100,000*80%+40,000*20%</p> <p>CF3:120,000*80%+50,000*20%</p> <p>CF4:150,000*80%+70,000*20%</p> <p>CF5:180,000*80%+90,000*20%</p> <p><u>CF6:200,000*80%+100,000*20%</u></p> </div>	<div style="border-left: 1px solid black; border-right: 1px solid black; border-bottom: 1px solid black; padding: 10px;"> <p>I:12%</p> <p>CF1:0</p> <p>CF2:100,000</p> <p>CF3:120,000</p> <p>CF4:150,000</p> <p>CF5:180,000</p> <p><u>CF6:200,000</u></p> </div>
<p>NPV = 520,313</p>	<p>NPV = 519,595</p>

גישת תזמ"ז חזוי מתמודדת גם עם מצבים שהגישה המסורתית מתקשה להתמודד, כגון:

1. תחום תוצאות אפשרי ללא עדיפות- לדוגמא: תזמ"ז חזוי הוא בין 100 ל-200 שקלים ללא עדיפות. יש בעיה ליישם את הגישה המסורתית, כי אין תזמ"ז צפוי. בגישת תזמ"ז חזוי נשתמש בממוצע.

2. תחום תוצאות אפשרי עם עדיפות מסויימת לאחת מהתוצאות- לדוגמא: בין 100 ל-200 עם עדיפות ל-180. במקרה זה, ניתן עדיפות ל-180 בחישוב הממוצע, כלומר: 160

$$\frac{100+200+180}{3} =$$

3. אי וודאות בקשר לעיתוי התזרים- לדוגמא: בסיכוי של 80% התזרים בסך 100 יתקבל בסוף השנה הנוכחית, ובסיכוי של 20% יתקבל בסוף השנה הבאה. שיעור

$$\text{ההיוון חסר הסיכון הוא } 10\% \text{ החישוב יהיה: } \frac{100*20\%}{1.1^2} + \frac{80*100}{1.1}$$

ישות רשאית לבחור את אחת משתי הגישות, אבל חייבת להקפיד על-כך ששיעור ההיוון יתאים לנתוני התזרים. אם שקללנו את הסיכון בשיעור ההיוון אסור לשקלל אותו בתזרים ולהיפך. שיעור ההיוון הוא לפני מס, כי נתוני התזרים הם לפני מס. שיעור ההיוון לא מושפע ממבנה ההון של הישות, כי נתוני התזרים אינם כוללים עלויות מימון.

סכום בר השבה- הגבוה בין שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה לבין שווי שימוש.

שווי הוגן זהו מדד אובייקטיבי- כמה החברה יכולה לקבל עבור הנכס בשוק. שווי שימוש זהו מדד סובייקטיבי- כמה החברה יכולה לקבל עבור הנכס באמצעות השימוש בו. הנכס יכול להיות מושב בשתי הדרכים. סביר להניח כי הישות תבחר לצמצם את ההפסד בדרך העדיפה לה.

ירידת ערך- זהו מצב אשר בו הסכום בר השבה נמוך מהעלות המופחתת המקורית.

סימנים לירידת ערך, מדידת סכום בר השבה, רישום ירידת ערך וביטולה

סימנים לירידת ערך- התקן דורש לבדוק בכל תאריך דיווח כספי האם היו סימנים לירידת ערך, ואם כן, אז לחשב סכום בר השבה. מגוון הסימנים הוא עצום והתקן מציג בפנינו רשימה חלקית בלבד, כדלקמן:

סימנים חיצוניים

1. ירידת ערך שוק מתחת למה שהיה צפוי כתוצאה מהשימוש בנכס.
2. שינויים בשיעורי הריבית המשנים את שיעור ההיוון.
3. סימנים שליליים בקשר לסביבה הכלכלית, התפעולית, הפיננסית, הטכנולוגית, השיווקית של הישות.
4. מצב בו ההון העצמי של הישות גבוה משווי השוק שלה.

סימנים פנימיים

1. נזק פיזי, התיישנות.
2. סימנים הקשורים לאופן והיקף השימוש בנכס, כגון: תכניות להפסקת פעילות, תכניות לצמצום היקף השימוש, כוונה למכור מוקדם מהצפוי.
3. בעיות בנכס עצמו, כגון: התפוקה שהוא מניב נמוכה מהצפוי, עלויות האחזקה שלו גבוהות מהצפוי.
4. לגבי השקעה בכלולה וחברת בת המנוהלות לפי עלות בדו"חות הנפרדים:
 - א. סכום ההשקעה גבוה יותר מהסכום שהיה נרשם אם היה מנוהל שווי מאזני.
 - ב. החברה המוחזקת חילקה דיבידנד גבוה מהרווח הכולל.

הערה: כאשר זוהה סימן, בין אם הכרנו בירידת ערך ובין אם לאו, עלינו לאמוד את אורך החיים השימושי, את שיטת הפחת, ואת ערך השייר, ובמידת הצורך להכיר בשינוי אומדן.

מדידת סכום בר השבה- כאמור, ברגע שזוהה סימן, העיקרון המנחה הוא למדוד סכום בר השבה. לעיקרון זה 2 חריגים:

1. הוכח שהנכס לא רגיש לסימן, לדוגמא: בכל פעם שהריבית בשוק עולה, מחיר המוצר עולה לפחות בגובה הריבית.
 2. אשתקד חושב סכום בר השבה והוא היה גבוה באופן משמעותי מהעלות המופחתת המקורית, מניתוח האירועים עולה שהסיכוי שהשנה סכום בר ההשבה יהיה נמוך מהעלות המופחתת המקורית הוא קלוש.
- נניח שהחלטנו לחשב סכום בר השבה. כעיקרון, עלינו לחשב את שני המרכיבים שלו ולבחור את הגבוה ביניהם. לעיתים מספיק לחשב רק מרכיב אחד. מתי?
1. חישבנו את אחד מהמרכיבים והוא יוצא יותר גבוה מהעלות המופחתת המקורית. אין טעם לחשב את המרכיב השני, כי בכל מקרה אין ירידת ערך.
 2. IAS-36 מכיר בעובדה שלעיתים אין אפשרות לאמוד את השווי ההוגן, ואז הסכום בר ההשבה מיוצג ע"י שווי השימוש.
 3. אם הנכס מיועד למכירה בטווח המייד, אין שימוש ואז בקירוב שווי השימוש שווה לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, ועל-כן: השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה מייצג את הסכום בר ההשבה.

רישום ירידת ערך- במידה וסכום בר ההשבה נמוך מהעלות המופחתת המקורית, אנו מכירים בירידת ערך. פקודת היומן היא:

ח' הפסד הון

ז' הפרשה להפסד

ההפרשה מקוזזת מהנכס. מס הכנסה אינו מכיר בהפרשה, ולכן: יש ליצור מס נדחה:

ח' מס נדחה

ז' הוצאות מס נדחות

מכאן ואילך, ההפרשה מופחתת בקצב הפחת:

ח' הוצאות פחת

ח' הפרשה

ז' פחני"צ

ההפרש הזמני מצטמצם, ועל-כן: נרשום:

ח' הוצאות מס נדחה

ז' מס נדחה

ביטול הפרשה- כדי לבטל הפרשה, עלינו לזהות סימן חיובי. סימנים חיוביים הם תמונת ראי לסימנים שליליים. במידה וזיהינו סימן חיובי אנחנו מחשבים שוב סכום בר השבה, ובהתאם מבטלים חלק מההפרשה או את כולה. פקודת היומן היא:

ח' הפרשה

ז' רווח הון

כמובן שיש לסגור את המס הנדחה:

ח' הוצאות מס נדחה

ז' מס נדחה

דגשים:

1. אסור לבטל הפרשה רק כתוצאה מחלוף הזמן. חייבים לזהות סימן חיובי, עלייה בפוטנציאל השירות של הנכס.
2. בין אם ביטלנו הפרשה ובין אם לא, ברגע שזיהינו סימן חיובי חייבים לאמוד את אורך החיים השימושי, את שיטת הפחתה, את ערך השייר, ולהכיר בשינוי אומדן (במידת הצורך).

דוגמא מספר 2: ב-1/16 ישות החלה בהקמת נכס. עלויות ההקמה הסתכמו ב-1,000,000 ש"ח. זוהה סימן לירידת ערך. השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה-700,000. הישות ביצעה תקציב מפורט לגבי תזרימי המזומנים הצפויים כדלקמן:

2017	(400,000)
2018	80,000
2019	100,000
2020	110,000
2021	150,000
2022	200,000

כיוון שאורך חייו השימושיים של הנכס 8 שנים, הישות צופה שהחל משנת 2023 התזרים ירד ב-20% ביחס לשנה שקדמה. תזרימי המזומנים מתפלגים באופן שווה על-פני השנה. שיעור ההיוון-10%.

נדרש: חשב את ירידת הערך.

פתרון : ראשית, נחשב סכום בר השבה :

שווי הוגן נטו **700,000**
 שווי שימוש **(א) 255,932**

}	I:10% CF1:0 CF2:-400,000 CF3:80,000 CF4:100,000 CF5:110,000 CF6:150,000 CF7:200,000 CF8:200,000*0.8 CF9:160,000*0.8 CF10:128,000*0.8	}	(א)
---	--	---	-----

NPV = 244,021

כיוון שהתזרים מתפלג באופן שווה, צריך לקדם בחצי שנה: $255,932 = 244,021 * 1.1^{0.5}$

בדיקת ירידת ערך

1,000,000	ע.מ.מ
<u>(700,000)</u>	ס.ב.ה
300,000	ירידת ערך

פקודת היומן :

ח' הפסד הון 300,000
 ז' הפרשה

דוגמא מספר 3 : העלות המופחתת של נכס ל-12/16 היא 1,000,000 ₪. יתרת חייו - 5 שנים. זוהה סימן לירידת ערך. שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה - 700,000. הישות ערכה תקציב מפורט לתזרימי מזומנים צפויים כדלקמן :

80,000	2017
100,000	2018
300,000	2019
300,000	2020
200,000	2021

תקציב זה אינו כולל שיפוץ מתוכנן בסכום של 150,000 הצפוי להגדיל את התזרים ב-30%. ב-12/17 בוצע בפועל שיפוץ בעלות של 200,000 וכתוצאה ממנו הישות צופה שהתזרים יגדל ב-50%. השווי ההוגן נטו ב-12/17 הוא 950,000 ₪. שיעור ההיוון-10%.
נדרש: חשב את ירידות הערך בשנים 2016-2017

פתרון:

שנת 2016

1,000,000	<u>ע.מ.מ</u>
	<u>ס.ב.ה</u>
700,000	שווי הוגן נטו
(709,855)	שווי שימוש (א)
290,145	

{	I:10%	}	(א)
	CF1:0		
	CF2:80,000		
	CF3:100,000		
	CF4:300,000		
	CF5:300,000		
	<u>CF6:200,000</u>		

NPV = 709,855

פקודת היומן :

ח' הפסד הון 290,145
 ז' הפרשה

שנת 2017 - עצם העובדה שבוצע שיפוץ כשלעצמו מהווה סימן חיובי, ולכן : עלינו למדוד שוב את הסכום בר ההשבה :

$1,000,000 \cdot \frac{4}{5} + 200,000 =$	1,000,000	<u>ע.מ.מ</u>
		<u>ס.ב.ה</u>
	950,000	שווי הוגן נטו
	1,051,260	שווי שימוש (א)
	-	הפרשה צ"ל
$290,145 \cdot \frac{4}{5} =$	<u>232,116</u>	הפרשה על
	232,116	

$$\left. \begin{array}{l} I:10\% \\ CF1:0 \\ CF2:100,000*1.5 \\ CF3:300,000*1.5 \\ CF4:300,000*1.5 \\ CF5:200,000*1.5 \end{array} \right\} (א)$$

$$NPV = 1,051,260$$

פקודת היומן :

ח' הפרשה 232,116

ז' רווח הון

דוגמא מספר 4 : בנתוני הדוגמא הקודמת, הנח כי לא מדובר על שיפוץ, אלא על שינוי מבני מתוכנן.

נדרש : כיצד תשתנה תשובתך?

פתרון :

שנת 2016 - התשובה לא משתנה. נכיר בהפרשה של 290,145.

שנת 2017 - נשים לב שהסכום של ה-200,000 נרשם כהוצאה ולא כחלק מעלות הנכס, ולכן :

ע.מ.מ 800,000

ס.ב.ה 1,051,260

הפרשה צ"ל 0

גם במקרה הזה נצטרך לבטל הפרשה בסכום של 232,116.

דוגמא מספר 5 : ב-12/16 לישות רכוש קבוע אשר מורכב משני רכיבים משמעותיים. אורך החיים של רכיב אי-8 שנים, אורך החיים של רכיב ב'-4 שנים. הישות נדרשת לחשב שווי שימוש. תזרים המזומנים הצפוי במשך 8 השנים - 100,000 בכל שנה. תזרים זה אינו כולל את עלות החלפת רכיב ב' בסכום של 60,000 ₪. שיעור ההיוון - 10%.
נדרש : חשב את שווי השימוש.

פתרון : נבצע שני חישובים :

1. ערך נוכחי של תזרים חיובי ל-8 שנים - $PV(N:8, I:10\%, PMT:100,000) = 533,493$

2. ערך נוכחי של תזרים שלילי - $PV(N:4, I:10\%, FV:60,000) = (40,981)$

492,512

מה היה קורה אם רכיב ב' לא היה בכפולה של רכיב א'? במקרה הזה נוסיף את הערך הנוכחי של השייר. בדוגמא שלנו, נניח שאורך החיים השימושי של רכיב ב' הוא 5 שנים, וערך השייר לאחר שימוש של 3 שנים הוא 10,000.
נדרש: חשב את שווי השימוש.

פתרון:

1. ערך נוכחי של תזרים חיובי ל-8 שנים - $PV(N:8, I:10\%, PMT:100,000) = 533,493$
2. ערך נוכחי של תזרים שלילי - $PV(N:5, I:10\%, FV:60,000) = (37,255)$
3. ערך נוכחי של השייר - $PV(N:8, I:10\%, FV:10,000) = 4,665$
500,903

ירידת ערך של נכס משוער

עסקנו בנושא זה בהרחבה כשלמדנו את IAS-16. נזכיר את העיקרון המרכזי: ירידת הערך נרשמת כנגד קרן שערוך עד לאיפוסה, ורק אח"כ נכיר בהפסד. מאוחר יותר, אם אנחנו מחליטים לבטל את ההפרשה, ראשית נבטל את העלות המופחתת של ההפסד, ורק אח"כ נחזיר את קרן השערוך.

ירידת ערך של נב"מ בעל אורך חיים בלתי מוגדר או שאינו זמין לשימוש

כאשר למדנו את IAS-38, דיברנו על ירידת ערך של נב"מ בעל אורך חיים בלתי מוגדר. IAS-36 מוסיף גם נב"מ שאינו זמין לשימוש, שכן הוא רגיש לירידות ערך.

עיתוי הבדיקה-

1. כאשר יש סימנים לירידת ערך, נזכיר שלמדנו כמה סימנים המאפיינים נב"מ, כגון: מעבר מאורך חיים בלתי מוגדר לאורך חיים מוגדר, מצב שלקבוצת נכסים יש שוק פעיל ולנכס מסוים בתוך הקבוצה אין, מצב שהפסיק להיות שוק פעיל לנכס מסוים.
2. בדיקה שנתית- את הבדיקה השנתית, ישות רשאית לבחור מתי לבצע, בתנאי שהיא עקבית בין שנה לשנה. לכל נב"מ היא יכולה לבחור מועד אחר. אם הנב"מ נרכש במהלך השנה, את הבדיקה הראשונה חייבים לבצע עד לסוף השנה. ניתן לוותר על הבדיקה השנתית, בהתקיימות התנאים הבאים במצטבר:
 - א. הנב"מ משויך ליחידה מניבת מזומנים.
 - ב. לא היה שינוי משמעותי בנכסי היחידה.
 - ג. סכום בר השבה אשתקד היה גבוה משמעותית מהעלות המופחתת המקורית, וניתוח האירועים מצביע שהסיכוי כי השנה הסכום בר השבה יהיה נמוך מהערך הפנקסני הוא קלוש.

אופן ביצוע בדיקת ירידת ערך לנב"מ בעל אורך חיים בלתי מוגדר - כדי לחשב את שווי

השימוש נשתמש בנוסחאות האינסוף. יש 2 נוסחאות לכך :

$$1. \text{ סכום קבוע אינסופי} - \frac{\text{סכום קבוע}}{\text{שיעור הריבית}}$$

$$2. \text{ סכום צומח אינסופי} - \frac{\text{סכום לפני הצמיחה}}{\text{שיעור הריבית בניכוי שיעור הצמיחה}}$$

דגש: זוהי נוסחת היוון, הנוסחה מביאה אותנו לתחילת התקופה.

דוגמא מספר 6:

מקרה 1: ב-12/16 ישות בוחנת שווי שימוש לנב"מ בעל אורך חיים בלתי-מוגדר. לשם כך, היא הכינה תקציב לגבי תזרימי המזומנים הצפויים כדלקמן :

2017	80,000
2018	100,000
2019	120,000
2020	150,000
2021	180,000

החל משנת 2022 התזרים התייצב על 200,000 ₪. שיעור ההיוון - 10%.

נדרש: מהו שווי השימוש?

פתרון:

$$\left\{ \begin{array}{l} I:10\% \\ CF1:0 \\ CF2:80,000 \\ CF3:100,000 \\ CF4:120,000 \\ CF5:150,000 \\ CF6:180,000 + \frac{200,000}{0.1} \end{array} \right\}$$

$$NPV = 1,701,590$$

מקרה 2: ב-12/16 ישות בוחנת את שווי השימוש של נב"מ בעל אורך חיים בלתי-מוגדר. התזרים

לפי התקציב :

2017	40,000	2021	100,000
2018	60,000		
2019	80,000		
2020	90,000		

החל משנת 2022 התזרים צפוי לצמוח ב-2% אחוזים יחסית לשנה הקודמת. שיעור ההיוון-10%.
נדרש: חשב את שווי השימוש.

פתרון:

$$\left\{ \begin{array}{l} I:10\% \\ CF1:0 \\ CF2:40,000 \\ CF3:60,000 \\ CF4:80,000 \\ CF5:90,000 + \frac{100,000}{0.08} \end{array} \right\}$$

$$NPV = 1,061,293$$

יחידה מניבת מזומנים

זוהי קבוצת הנכסים הקטנה ביותר אשר מניבה תזרים חיובי בלתי תלוי בנכסים אחרים. עד כה דיברנו על ירידת ערך לנכס בודד, ואילו כעת אנו עוסקים בירידת ערך של קבוצת נכסים כמקשה אחת המכונה יחידה מניבת מזומנים.

IAS-36 מעדיף באופן מוחלט בדיקה של ירידת ערך לנכס הבודד, והוא מאפשר בדיקה לקבוצה של נכסים רק כשאין ברירה. מתי אין ברירה? כאשר אין אפשרות לאמוד סכום בר השבה לנכס הבודד וזה קורה בהתקיימות 3 תנאים במצטבר:

1. השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה אינו ניתן לאומדן מהימן, או לחילופין הוא ניתן לאומדן אבל הוא נמוך מהעלות המופחתת המקורית, כלומר: ייתכן כי לנכס יש ירידת ערך וחייבים לאמוד את שווי השימוש.
2. אין אפשרות לאמוד את שווי השימוש כי הנכס אינו מניב תזרים עצמאי. תזרים המזומנים שלו תלוי בנכסים אחרים, ואז אין אפשרות לחשב סכום בר השבה.
3. לא ניתן לומר כי בקירוב שווי השימוש שווה לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, כי אז השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה מבטא את הסכום בר השבה, במילים אחרות: הנכס לא מיועד למכירה בטווח המייד.

זיהוי יחידה מניבת מזומנים-

הליך הזיהוי הוא קריטי, שכן הוא משפיע על המדידות של ירידת הערך. את הליך הזיהוי חייב לבצע גורם בעל ידע עסקי רחב המכיר היטב את הפעילות התפעולית, את השוק ואת דרך קבלת ההחלטות. בין השאר עליו להפעיל את השיקולים הבאים:

1. חוזים עם גורמים חיצוניים- ישות מפעילה שלושה קווי רכבת (ירושלים, ת"א, אופקים). כל קו מהווה מרכז רווח עצמאי. הקו לאופקים הוא קו מפסיד, כלומר: יש סימן לירידת ערך.

במקרה הזה ברור שתזרים המזומנים של קו אופקים הוא בלתי תלוי לקווים אחרים, ועל-כן: נמדוד ירידת ערך לקו זה בלבד.

לעומת זאת, נניח כי בהתאם להסכם עם הממשלה, הישות מחויבת להפעיל את כל הקווים או אף אחד מהם. הסכם זה יוצר מצב בו תזרים המזומנים של כל קו תלוי בקו האחר, ועל-כן: אם יש סימן לירידת ערך אצל אחד מהקווים, צריך למדוד סכום בר השבה של 3 הקווים כמקשה אחת.

2. מוצר פנימי- נניח המצב הבא:

השאלה העולה היא האם כל מפעל מהווה יחידה עצמאית או שני המפעלים מהווים יחידה מניבת מזומנים אחת? התשובה תלויה "האם לחומרי הגלם יש שוק חיצוני". אם יש שוק חיצוני, תזרימי המזומנים הם בלתי תלויים זה בזה, שכן מפעל א' יכול למכור לשוק החיצוני ומפעל ב' יכול לרכוש מהשוק החיצוני. במקרה הזה כל מפעל מהווה יחידה עצמאית. יש לשים לב, לצורך התזרים החיובי של מפעל א' נתחשב במחירי השוק, ולא במחירי העברה, וכך גם לצורך התזרים השלילי של מפעל ב'.

אם אין שוק חיצוני, אז כמובן תזרימי המזומנים תלויים זה בזה, ולכן: נחשב ירידת ערך ליחידה מניבת מזומנים הכוללת את שני המפעלים.

3. מוצר יחיד בשוק מוגבל- נניח שלישות יש שני מפעלים אשר מייצרים את אותו המוצר והשוק הוא מוגבל. הליך הייצור הוא כדלקמן:

- מתקבלת הזמנה מהלקוח, ואז הישות כראות עיניה מקצה לאחד מהמפעלים.
- מתקבלת הזמנה נוספת. אם אחד המפעלים עסוק היא מקצה למפעל השני, ואם אף אחד לא עסוק, אז כראות עינה.

במקרה הזה ברור כי תזרים המזומנים של כל מפעל בפני עצמו הוא מקרי לחלוטין, ועל-כן: נחשב ירידת ערך ליחידה מניבת מזומנים הכוללת את שני המפעלים.

4. נכס שבפני עצמו מהווה גרוטאה, אבל הישות חייבת אותו לצורך הליך הייצור- נכס כזה, סביר להניח שיהיה שייך ליחידה מניבת מזומנים, לדוגמא: ישות כורה פחם, ולצורך הובלת הפחם היא משתמשת במסילת ברזל עתיקה המהווה גרוטאה בפני עצמה. סביר להניח שמסילת הברזל תהיה שייכת ליחידה מניבת מזומנים.

5. סניפים (של רשת)- במציאות הכלכלית של היום, כל סניף מהווה מרכז רווח עצמאי ותזרים המזומנים שלו הוא בלתי תלוי לאחר, לדוגמא: רשת ישרוטל, תזרים המזומנים של מלון בראשית הוא בלתי תלוי בתזרים המזומנים של מלון כרמים, ולכן: אם יש סימן לירידת ערך לאחד מהסניפים, יש לבדוק רק את הסניף הספציפי. התשובה לא תשתנה גם אם יש מרכז הזמנות אחד, והיא גם לא תשתנה כאשר חלק מההוצאות הן הוצאות משותפות, למשל: פרסום/שיווק.

6. כוונת מכירה של קבוצת נכסים כמקשה- נניח ש-IFRS-5 לא חל. ייתכן שקבלת ההחלטות היא ברמה של קבוצת הנכסים ולא ברמה של הנכס הבודד, כך שייתכן שהם מהווים יחידה אחת.

7. שימוש באופן זמני למטרה אחרת- אינו הופך את הנכס ליחידה עצמאית, לדוגמא : באופן זמני את אחד מהחדרים במפעל הייצור הישות משכירה לעובדים. זה לא הופך את החדר ליחידה נפרדת.
8. פעילות תפעולית ודרך קבלת ההחלטות- ישות עוסקת בהפצת וייצור עיתונים בעזרת 2 מכונות למגזרים שונים. למגזר החילוני היא מפיצה עיתון חודשי המצטרף ל"ידיעות אחרונות" על-ידי מכונה מסויימת. למגזר החרדי היא מצרפת עיתון חודשי המצורף לעיתון "המודיע". כאשר העיתון הזה הופך להיות לא רלוונטי לאחד מהמגזרים, מופק עלון חדש רק לאותו מגזר. זה אומר שכל אחת מהמכונות מייצרת תזרים שהוא בלתי תלוי למכונה השנייה, ולכן : ירידת הערך של כל מכונה תיבדק בנפרד.

דגשים:

1. חשוב לשים לב כי יחידה מניבת מזומנים תזוהה באופן עקבי מתאריך דו"ח למשנהו, אחרת ייווצרו עיוותים במדידה.
2. כאמור, יחידה מניבת מזומנים היא קבוצת הנכסים הקטנה ביותר המפיקה תזרים עצמאי בלתי תלוי לנכסים אחרים. התקן מדגיש שגודל היחידה הזו לעולם לא יעלה על מגזר כהגדרתו ב-IFRS-8 לפני הקבצת מגזרים דומים, לדוגמא :

- כמה יחידות מניבות מזומנים יש לישות? המינימום הינו 2 יחידות, מכיוון שיחידה לא יכולה להיות גדולה ממגזר.
3. באופן עקרוני, יחידה מניבת מזומנים לא כוללת התחייבויות. עם זאת, לעיתים לצרכי מכנה משותף נכלול התחייבויות.
- דוגמא מספר 7: העלות המופחתת של רכוש קבוע ל-12/16- 200,000 ₪. בנוסף, בגין הרכוש הקבוע יש הפרשה לעלויות פירוק ושיקום בסך 30,000. זוהה סימן לירידת ערך לנכס. השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה על בסיס נטו- 140,000. שווי שימוש שאינו כולל את עלויות השיקום- 190,000.
- נדרש: חשב את ירידת הערך.

פתרון: מה הבעיה במקרה הזה? יש חוסר התאמה בנתונים. השווי ההוגן משקלל את ההתחייבות, ושווי השימוש לא, ולכן: חייבים לייצר מכנה משותף, ואת המכנה המשותף ניתן לעשות בשתי צורות:

		<u>א. בלי ההתחייבות</u>
	200,000	<u>ערך פנקסני</u>
		<u>סב"ה</u>
140,000+30,000 =	170,000	שווי הוגן
	<u>(190,000)</u>	שווי שימוש
10,000 ← מיוחסת לרכוש הקבוע		הפרשה צ"ל

		<u>ב. כולל ההתחייבות</u>
	200,000	<u>ערך פנקסני</u>
	<u>(30,000)</u>	הפרשה
	170,000	
		<u>סב"ה</u>
	140,000	שווי הוגן
190,000-30,000 =	<u>(160,000)</u>	שווי שימוש
	10,000	

4. כעיקרון, יחידה מניבת מזומנים כוללת רק את הנכסים בתחולת התקן. לעיתים, לצרכי מכנה משותף אנחנו כוללים גם נכסים שהם לא בתחולת התקן. לעולם לא נייחס לנכסים אלו חלק מירידת הערך.

דוגמא מספר 8: נכון ל-12/16 לישות יש רכוש קבוע של 100,000 ₪, מלאי בסכום של 40,000 ₪. בכוונת הישות למכור את שני הנכסים הנ"ל. השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה- 120,000 ₪. שווי השימוש נמוך מהשווי ההוגן.

נדרש: חשב את ירידת הערך ואת ההקצאה.

פתרון: באופן עקרוני היינו אמורים לחשב ירידת ערך רק לרכוש הקבוע, כי רק הוא בתחולת התקן, אבל זה בעייתי כי השווי ההוגן כולל את שניהם, ולכן: נאלץ להכליל בערך הפנקסני גם את המלאי.

		<u>ערך פנקסני</u>
	100,000	ר"ק
	<u>40,000</u>	מלאי
	140,000	
	<u>(120,000)</u>	<u>סב"ה</u>
	20,000	

5. בעיית המיסים- התקן חוזר ומדגיש כי כל חישובי ירידת ערך הם לפני מס. שיעור ההיוון הוא לפני מס, תזרים המזומנים הוא לפני מס, ולכן: הערך הפנקסני הוא גם לפני מס, אבל לעיתים נוצרת בעיה. כדי להבין את הבעיה נחשוב על דוגמה מספר 9: חברה א'

עוסקת בייצור וכולה מהווה יחידה מניבת מזומנים אחת. נניח לצורך הפשטות שיש לה רק מכונה בערך פנקסני של 100,000 ₪. עוד נניח שהשווי ההוגן של המכונה הוא 80,000 ושיעור המס הוא 25%. כאשר אדם רוצה לרכוש את המכונה, עומדות בפניו שתי אפשרויות:

א. לרכוש את המכונה- הוא יהיה מוכן לשלם 80,000 ₪.

ב. כיוון שהחברה מורכבת רק מהמכונה הזאת (ונניח שגם אין מוניטין), הוא יכול גם לקנות 100% מהמניות שלה. כמה הוא יהיה מוכן לשלם על 100% מהמניות שלה? 85,000 ₪. למה? 80,000 זה השווי ההוגן של המכונה, אבל אם הוא קונה את המניות הוא מרוויח עוד משהו. מה? מס הכנסה מכיר בפחת לפי 100,000, ואם הוא היה קונה את המכונה מס הכנסה היה מכיר לו בפחת לפי 80,000, ולכן: הוא יהיה מוכן לשלם עוד $20,000 * 0.25 = 5,000$, כך שסך הכול זה 85,000.

כעת, נחשב ירידת ערך לכל החברה בהנחה שהסב"ה מיוצג ע"י השווי ההוגן:

ערך פנקסני 100,000

סב"ה (85,000)

15,000

הסכום הזה משקלל את השפעת המס, כלומר: במקרה הזה נצטרך להכיר בהפסד הון של $20,000 = \frac{15,000}{0.75}$, ובמס נדחה של 5,000. כשהמועצה רוצה שנפעל בדרך זו (שזה בדר"כ קורה ברכישה של חברות), היא מוסיפה משפט ש"המדוניות החשבונאית היא לכלול מסים נדחים כחלק מהיחידה מניבת המזומנים).

6. לעיתים, יחידה מניבת מזומנים כוללת נכסים כשלכל אחד מהם אורך חיים שונה. במקרה הזה, נעבוד כמו גישת הרכיבים, כלומר: נחשב את התזרים לאורך החיים הארוך ביותר של הנכס המשמעותי, אבל נתחשב בעלויות ההחלפה של נכסים עם אורך חיים קצר יותר.

7. מהו אורך החיים של יחידה מניבת מזומנים? תלוי. אורך החיים יכול להיות מוגדר, לדוגמה: לישות יש רישיון להפעלת קווי אוטובוסים ל-10 שנים אשר אינו ניתן לחידוש. ברור במקרה זה כי אורך החיים של היחידה הינו 10 שנים. אורך החיים לא מוגדר- בדרך כלל יחידה מניבת מזומנים מהווה עסק, ולאור עקרון העסק החי הוא ימשיך להתקיים בעתיד הנראה לעין, ועל-כן: בדרך כלל נשתמש בנוסחאות האינסוף.

יחידה מניבת מזומנים אליה לא משויך מוניטין/נכס מטה-

• **מועד ביצוע הבדיקה-** רק כאשר יש סימנים לירידת ערך.

חריג: אם ליחידה מיוחס נב"מ בעל אורך חיים בלתי מוגדר או שאינו זמין לשימוש, אזי נבצע גם בדיקה שנתית.

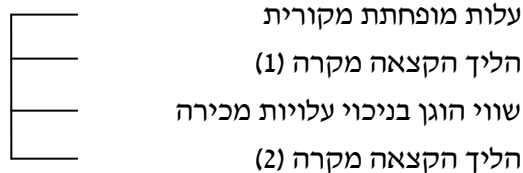
● **אופן ביצוע הבדיקה-** נשווה בין העלות המופחתת של נכסי היחידה, לבין הסכום בר ההשבה שלו. תיתכנה 2 תוצאות:

1. הסכום בר ההשבה גבוה מהעלות המופחתת המקורית- המשמעות היא שאין ירידת ערך ליחידה, וזה אומר שאין ירידת ערך לאף אחד מהנכסים השייך לה.
חריג: אם אחד מהנכסים מיועד למכירה בטווח המייד, אז בקירוב שווי השימוש שלו יהיה שווה לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, ואז הסכום בר ההשבה הוא השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה.
 במקרה הזה, ייתכן שלנכס הזה יש ירידת ערך למרות שלכל היחידה אין.
 ככלל, אם ניתן לחשב לנכס מסוים בתוך היחידה סכום בר השבה, קודם נעבוד עליו ורק אחר כך נעבור ליחידה (מהקטן ביותר לגדול).

2. סכום בר השבה נמוך מהעלות המופחתת המקורית- המשמעות היא שיש ירידת ערך ליחידה, אבל יש להקצות אותה על הנכסים. התקן קובע הקצאה שרירותית, פרופורציה של שווי פנקסני. הקצאה שרירותית תמיד יכולה ליצור עיוותים, ולכן: התקן דורש לבדוק 3 מגבלות:

- א. אסור שאף נכס ירד מתחת לאפס.
 ב. אם לאחד מהנכסים ניתן לחשב שווי שימוש (והוא נמוך מהעלות המופחתת המקורית), אסור שהנכס יעמוד מתחת לסכום הזה, כי אז הסכום הזה מהווה סכום בר השבה.
 ג. אם לנכס מסוים יש שווי הוגן בניכוי עלויות מכירה והוא נמוך מהעלות המופחתת המקורית, אסור שהנכס יעמוד מתחתיו, כי אז הוא מהווה סכום בר השבה.
 בכל מקרה, אם חרגנו לגבי אחד מהנכסים או יותר, נחזיר אותו לסכום הרצוי על חשבון שאר הנכסים לפי פרופורציה.

הסבר נוסף למגבלות- כיוון שבדר"כ אין אפשרות לחשב שווי שימוש, הליך ההקצאה מדמה שווי שימוש:

הליך הקצאה – מקרה (1)- הליך ההקצאה מדמה שווי שימוש- שווי השימוש גבוה מהשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, ולכן: הוא מייצג סכום בר השבה. סכום זה נמוך מהעלות המופחתת המקורית. המסקנה היא שהנכס צריך לעמוד בדיוק על הסכום הזה, ולא צריך לעשות כלום (הגענו לתוצאה הרצויה).

הליך הקצאה – מקרה (2)- הליך ההקצאה מדמה שווי שימוש- הפעם שווי השימוש נמוך מהשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, כך שהשווי ההוגן מייצג את הסכום בר

ההשבה. סכום זה נמוך מהעלות המופחתת המקורית, על-כן הנכס צריך לעמוד בסכום זה. המסקנה היא שצריך להגדיל את הנכס לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה על חשבון נכסים אחרים.

ש.ב: לשיעור של דאובר- שאלות 1, 2.

שיעור מספר 2 - 24.5.2016

יחידה מניבת מזומנים – המשך-

יחידה מניבת מזומנים אליה לא משויך מוניטין/נכס מטה – המשך-

• אופן ביצוע הבדיקה – המשך-

דוגמא מספר 10 : ב-12/16 זוהה סימן לירידת ערך ליחידה מניבת מזומנים הכוללת את הנכסים הבאים :

מכונה א'	200,000
מכונה ב'	150,000
מכונה ג'	<u>50,000</u>
	400,000

נדרש: חשב את ירידת הערך ואת הקצאתה תחת המקרים הבלתי תלויים הבאים :

1. השווי ההוגן נטו של מכונה א'- 180,000, סב"ה של היחידה- 500,000.

פתרון: למרות שנתון לנו את השווי ההוגן של מכונה א', אין לנו אפשרות לחשב לה סכום בר השבה עצמאי, שכן תזרים המזומנים שלה תלוי בנכסים אחרים, ועל-כן: אנו פונים ישירות ליחידה :

ערך פנקסני	400,000
סב"ה	<u>500,000</u>
י"ע	-

המשמעות המיידית היא שאין ירידת ערך לאף אחד מהנכסים.

2. מכונה א' ניזוקה. הישות מתכוונת למכור בטווח המיידית. שווי הוגן נטו של מכונה א'- 180,000. סב"ה של היחידה- 500,000.

פתרון: במקרה הזה, כיוון שמכונה א' מיועדת למכירה בטווח המיידית, בקירוב שווי השימוש שווה לשווי ההוגן נטו, ולכן: סכום בר השבה הוא 180,000. מכאן, לפני שפונים ליחידה מבצעים בדיקה רק למכונה א' :

ע.מ.מ	200,000
סב"ה	<u>(180,000)</u>
י"ע	20,000 ← כולה מיוחסת למכונה א'

כעת, נעבור ליחידה :
 ערך פנקסני 380,000
500,000 סב"ה
 - י"ע

כדאי לשים לב לכך שלמרות שאין ירידת ערך ליחידה, עדיין הכרנו בירידת ערך של מכונה א', כי ניתן היה לחשב לה סכום בר השבה עצמאי.

3. השווי ההוגן נטו של מכונה א' - 180,000, סב"ה של היחידה - 300,000.

פתרון : נפנה ישירות ליחידה :

לאחר חוזרת	חוזרת (2)	לאחר הקצאה	הקצאה (1)	ע.מ.מ	
180,000	30,000	150,000	(50,000)	200,000	מכונה א'
90,000	(22,500)	112,500	(37,500)	150,000	מכונה ב'
<u>30,000</u>	<u>(7,500)</u>	<u>37,500</u>	<u>(12,500)</u>	<u>50,000</u>	מכונה ג'
300,000	-	300,000	(100,000)	400,000	
				<u>(300,000)</u>	ס.ב.ה
				100,000	י"ע

לאחר הקצאה, נבדוק מגבלות ואם יש צורך נבצע הקצאה חוזרת. הנכס היחידי אשר נתון לגביו שווי הוגן הוא מכונה א'.

ע.מ.מ 200,000
 שווי הוגן נטו **180,000**
 הליך ההקצאה 150,000

$$100,000 * \frac{200,000}{400,000} = 50,000 \quad (1)$$

$$100,000 * \frac{150,000}{400,000} = 37,500$$

$$100,000 * \frac{50,000}{400,000} = 12,500$$

$$180,000 - 150,000 = 30,000 \quad (2)$$

$$30,000 * \frac{112,500}{112,500 + 37,500} = 22,500$$

$$30,000 * \frac{37,500}{112,500 + 37,500} = 7,500$$

4. מכונה א' ניזוקה, הישות מתכוונת למכור אותה בטווח המייד. השווי ההוגן נטו שלה - 180,000, ושל היחידה - 300,000.

פתרון: במקרה הזה, אנו מתחילים במכונה א', כי יש לה סימן לירידת ערך, וניתן לחשב לה סכום בר השבה:

עלות מופחתת	200,000
סב"ה	(180,000)
י"ע	20,000 ← כולה מיוחסת למכונה א'

רק כעת, עוברים ליחידה:

ע.מ.מ	הקצאה	לאחר הקצאה	
מכונה א'	180,000	-	180,000
מכונה ב'	150,000	$80,000 * \frac{150,000}{150,000+50,000} = (60,000)$	90,000
מכונה ג'	50,000	$80,000 * \frac{50,000}{150,000+50,000} = (20,000)$	30,000
סב"ה	(300,000)	(80,000)	300,000
י"ע	80,000		

את ירידת הערך נקצה רק ל-ב' ו-ג', כי א' כבר עומדת על הסב"ה.

5. השווי ההוגן נטו של מכונה א' - 220,000, סב"ה של היחידה - 300,000.

פתרון:

ע.מ.מ	הקצאה	לאחר הקצאה	
מכונה א'	200,000	-	200,000
מכונה ב'	150,000	$100,000 * \frac{75,000}{75,000+25,000} = (75,000)$	75,000
מכונה ג'	50,000	$100,000 * \frac{25,000}{25,000+75,000} = (25,000)$	25,000
סב"ה	(300,000)	(100,000)	300,000
י"ע	100,000		

במקרה הזה, אין טעם להקצות למכונה א', שכן השווי ההוגן נטו שלה גבוה מהעלות המופחתת המקורית, כך שברור כי בגינה אין ירידת ערך. נקצה רק ל-ב' ו-ג'.

● **ביטול ירידת ערך של יחידה מניבת מזומנים-** אם אנו מזהים סימן חיובי, בודקים סכום בר השבה ובמידת הצורך מבטלים חלק מההפרשה או את כולה. גם את ביטול ההפרשה אנו מקצים לנכסים לפי פרופורציה של שווי פנקסני, גם הפעם אנחנו בודקים מגבלות:

1. אסור שלאחר ההקצאה הנכס יעמוד על סכום גבוה יותר מהנמוך בין:

א. העלות המופחתת המקורית שלו.

ב. הסכום בר השבה שלו אם הוא ניתן לאומדן.

מכיוון שבדרי"כ לא ניתן לאמוד את הסכום בר השבה, אז בדרי"כ המשמעות היא שהנכס לא עומד מעל העלות המופחתת המקורית.

2. אם השווי ההוגן בניכוי עלויות המכירה נמוך מהעלות המופחתת המקורית, אסור שהנכס יעמוד מתחתיו כי אז הוא זה אשר מייצג את סכום בר השבה. בכל מקרה אם חרגנו באחד הנכסים, נתקן על חשבון הנכסים אחרים.

הסבר נוסף: נזכיר שהליך ההקצאה מדמה שווי שימוש.

מקרה (1)- שווי השימוש גבוה מהשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, ולכן: הוא מייצג סכום בר השבה. סכום זה גבוה מהעלות המופחתת המקורית, כך שהנכס צריך לעמוד על העלות המופחתת המקורית.

מסקנה: יש להקטין את הנכס ע"ח הנכסים האחרים.

מקרה (2)- שווי השימוש גבוה מהשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, ולכן: הוא מייצג סכום בר השבה. סכום זה נמוך מהעלות המופחתת המקורית, כך שהנכס צריך לעמוד עליו.

מסקנה: ההליך הביא אותנו לתוצאה הרצויה, ולכן: לא צריך לעשות כלום.

מקרה (3)- השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה גבוה משווי השימוש, כך שהוא מייצג סכום בר השבה. סכום זה נמוך מהעלות המופחתת המקורית, כך שהנכס צריך לעמוד עליו.

מסקנה: יש להעלות את הנכס על חשבון הנכסים האחרים.

דוגמא מספר 11: ב-12/16 זוהה סימן לירידת ערך ליחידה הכוללת את הנכסים הבאים:

מכונה א'	200,000
מכונה ב'	150,000
מכונה ג'	<u>50,000</u>
	400,000

שווי הוגן נטו של מכונה א' - 160,000, סב"ה של היחידה - 240,000. יתרת חיי הנכסים - 5 שנים. ב-12/17 זוהה סימן חיובי. נמדד סב"ה ל-260,000, שווי הוגן נטו של מכונה א' - 154,000.

נדרש: הצג את חישובי ירידת הערך בשנים 2016-2017.

פתרון :

12/16

אחרי חוזרת	הקצאה חוזרת (2)	לאחר הקצאה	הקצאה (1)	ע.מ.מ	
160,000	40,000	120,000	(80,000)	200,000	מכונה א'
60,000	(30,000)	90,000	(60,000)	150,000	מכונה ב'
<u>20,000</u>	<u>(10,000)</u>	<u>30,000</u>	<u>(20,000)</u>	<u>50,000</u>	מכונה ג'
240,000	-	240,000	(160,000)	400,000	
				<u>(240,000)</u>	סב"ה
				160,000	י"ע

בדיקת מגבלות

ע.מ.מ 200,000
 שווי הוגן נטו **160,000**
 הליך הקצאה 120,000

$$160,000 - 120,000 = 40,000 \quad (2)$$

$$160,000 * \frac{200,000}{400,000} = 80,000 \quad (1)$$

$$40,000 * \frac{90,000}{90,000 + 30,000} = 30,000$$

$$160,000 * \frac{150,000}{400,000} = 60,000$$

$$40,000 * \frac{30,000}{90,000 + 30,000} = 10,000$$

$$160,000 * \frac{50,000}{400,000} = 20,000$$

12/17 - יש סימן חיובי, ולכן : נבדוק את הצורך לבטל חלק מההפרשה או את כולה.

אחרי חוזרת	הקצאה חוזרת (4)	לאחר הקצאה	הקצאה (3)	בסיס (2) הקצאה	ע.מ.מ (1)	
160,000	(13,333)	173,333	45,333	128,000	160,000	מכונה א'
75,000	10,000	65,000	17,000	48,000	120,000	מכונה ב'
<u>25,000</u>	<u>3,333</u>	<u>21,667</u>	<u>5,667</u>	<u>16,000</u>	<u>40,000</u>	מכונה ג'
260,000	-	260,000	68,000	192,000	320,000	
					<u>(260,000)</u>	סב"ה
					60,000	הפרשה צ"ל
					<u>128,000</u>	הפרשה על
					68,000	ביטול הפרשה

בדיקת מגבלות- לגבי נכסים ב' ו-ג' לא נתון השווי ההוגן, ועל-כן: המגבלה היחידה היא

לוודא שלא עלינו מעל הימ"מ. לא עלינו, ולכן: אין בעיה. לגבי נכס א':

ע.מ.מ 160,000

שווי הוגן נטו 154,000

הליך ההקצאה 173,333

באופן עקרוני צריך לבדוק שוב את המגבלות על ב' ו-ג', אבל בשאלה זו אין חריגה.

$$68,000 * \frac{128,000}{192,000} = 45,333 \quad (3) \qquad 200,000 * \frac{4}{5} = 160,000 \quad (1)$$

$$68,000 * \frac{48,000}{192,000} = 17,000 \qquad 150,000 * \frac{4}{5} = 120,000$$

$$68,000 * \frac{16,000}{192,000} = 5,667 \qquad 50,000 * \frac{4}{5} = 50,000$$

$$160,000 * \frac{4}{5} = 128,000$$

$$173,333 - 160,000 = 13,333 \quad (4) \qquad 160,000 * \frac{4}{5} = 128,000 \quad (2)$$

$$13,333 * \frac{65,000}{65,000 + 21,667} = 10,000 \qquad 60,000 * \frac{4}{5} = 48,000$$

$$13,333 * \frac{21,667}{65,000 + 21,667} = 3,333 \qquad 20,000 * \frac{4}{5} = 16,000$$

יחידה מניבת מזומנים אליה מיוחס מוניטין (שיעור החזקה 100%) - מוניטין הוא סך

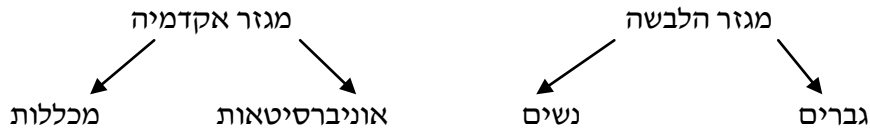
ההטבות הצפויות מכל הנכסים הלא מזוהים יחד. מוניטין כולל בתוכו מספר רב של מרכיבים, כגון: נתח שוק, פלח שוק, פרמיית שליטה וכו'. נזכיר, אנו מציגים את המוניטין בדו"ח על המצב הכספי במספר אחד. עם זאת, IAS-36 דורש לצורך בדיקות ירידות הערך להקצות את המוניטין ליחידות מניבות מזומנים עליהן הוא משפיע.

נדגיש, ההקצאה הזו היא רק לצורך בדיקות ירידות הערך. בדו"ח על המצב הכספי בכל מקרה יוצג מספר אחד.

דגשים:

1. באופן עקרוני צריך להשלים את ההקצאה עד למועד הדיווח מכיוון שבאותו המועד תתכן ירידת ערך. עם זאת, לעיתים משימה זו הינה בלתי אפשרית וזאת לאור העובדה ש-IFRS-3 מאפשר לשנות את הקצאת עלויות הרכישה עד 12 חודשים ממועד הרכישה (תקופת המדידה), וכל שינוי בהקצאה שכזו משנה את המוניטין, ולכן: קובע IAS-36 שאת הליך הקצאת המוניטין יש לסיים עד שוטף+שנה, כלומר: עד סוף שנת הרכישה ועוד שנה מלאה.

2. את המוניטין יש להקצות לפי הרמה הנמוכה ביותר של היחידה מניבת מזומנים שהישות/ההנהלה עוקבת אחר המוניטין (כמה שיותר לפצל אותו זה יותר טוב). התקן קובע שלעולם הוא לא יפוצל לרמה גבוהה יותר ממגזר כהגדרתו ב-IFRS-8 לפני הקצבת מגזרים דומים, לדוגמא: ישות עוסקת ב-2 מגזרים וב-4 יחידות מניבות מזומנים כדלקמן:

כעת, נניח שחברה רוכשת שליטה בישות הזו והיא משלמת עבור מוניטין. הטוב ביותר היה להקצות את המוניטין לכל אחת מ-4 היחידות מניבות המזומנים, אבל זה אפשרי אם יש מעקב אחרי המוניטין ברמה של כל יחידה בנפרד. לכל הפחות התקן דורש להקצות את המוניטין למגזר ההלבשה בנפרד ולמגזר האקדמיה. יש לשים לב שבמקרה זה המוניטין המוקצה לדוגמא למגזר הלבשה משפיע על שתי יחידות מניבות מזומנים (גברים+נשים), אבל אין אפשרות לדעת בדיוק מה ההשפעה על כל אחת מהן. בכל מקרה, לעולם לא תוכל להיטען הטענה כי המוניטין מיוחס למגזר ההלבשה ולמגזר האקדמיה כמכלול.

3. התקן מדגיש כי ייתכן שחלק מהמוניטין מתייחס ליחידה מניבת מזומנים של חברת האם ולא של חברת הבת, למשל: חברת האם רכשה חברה מתחרה. זה יכול להגדיל את ההכנסות של חברת האם או שהחברה רכשה חברה עם מוצר משלים. בכל מקרה חברת האם יכולה ליהנות מהסינרגיה של הנכסים. ייתכן כי חלק מהמוניטין משויך ליחידות שלה.

4. נניח בדוגמא שהמוניטין יוחס למגזר ההלבשה כך שהוא מתייחס גם ליחידת הגברים וגם ליחידת הנשים. נניח כעת כי יחידת הגברים נמכרה. ברור שצריך לגרוע חלק מהמוניטין. הבעיה היא שאנחנו לא יודעים בדיוק כמה מיוחס ליחידת הגברים. התקן קובע שיש להפעיל חישוב הגיוני, לדוגמא: נניח שיחידת הגברים נמכרה בתמורה ל-100 ₪ וסכום בר ההשבה של הנשים הוא 300 ₪. במקרה זה נגרע רבע מהמוניטין.

5. נניח שוב באותה הדוגמא שהמוניטין הוקצה למגזר ההלבשה. כעת נוצר שינוי במבנה הארגוני הפנימי של העסק, וכתוצאה מכך מגזר ההלבשה פוצל למגזר הגברים ומגזר הנשים. במקרה הזה חובה לפצל את המוניטין. שוב, צריך לעשות זאת על בסיס הגיוני.

עיתוי בדיקת ירידת הערך-

- 1. כאשר יש סימן לירידת ערך.
- 2. בדיקה שנתית- לגבי הבדיקה השנתית, ישות יכולה לבחור את המועד שבו היא תיערך, בתנאי שהיא עקבית בין תאריך דו"ח אחד למשנהו. אם המוניטין פוצל לכמה יחידות היא יכולה לבחור לכל יחידה תאריך אחר. אם צירוף העסקים בוצע השנה, את הבדיקה השנתית יש לבצע עד לסוף השנה.

ניתן להימנע מהבדיקה השנתית אם מתקיימים 3 תנאים במצטבר :

- א. אשתקד הסכום בר ההשבה היה גבוה באופן משמעותי מהעלות המופחתת המקורית.
- ב. לא היה שינוי משמעותי בנכסי היחידה.
- ג. מניתוח האירועים ברור כי הסיכוי שסכום בר ההשבה יהיה נמוך מהעלות המופחתת המקורית הוא קלוש.

● **אופן ביצוע הבדיקה -** נשווה בין הערך הפנקסני של היחידה לרבות המוניטין לעומת

סכום בר ההשבה.

במידה ויש ירידת ערך, היא תיוחס ראשית למוניטין עד לאיפוסו, ורק אח"כ לשאר הנכסים לפי פרופורציה ותוך המגבלות שדיברנו. יש לשים לב, מוניטין שהופחת לא יוחזר. IAS-38 קובע שאסור להכיר במוניטין אשר יוצר באופן פנימי (נצמח). כיוון שמוניטין הוא נכס לא מזוהה, לעולם לא נוכל לדעת האם באמת עלה ערכו של המוניטין שהופחת או שאולי נוצר באופן פנימי מוניטין חדש, ועל-כן : לעולם לא נעלה את ערכו. דוגמא מספר 12 : 12/16 הינו מועד הבדיקה השנתית של המוניטין. לצורך כך, נאספו הנתונים הבאים :

מוניטין	ימ"מ 2	ימ"מ 1
90,000	נכס ג' 80,000	נכס א' 100,000
	נכס ד' 80,000	נכס ב' 50,000
	160,000	150,000

נדרש : חשב את ירידות הערך תחת המצבים הבלתי תלויים הבאים :

1. המוניטין מפוצל : 50,000 ליחידה הראשונה, 40,000 ליחידה השנייה. הסב"ה של היחידה הראשונה- 120,000, של היחידה השנייה- 180,000.

פתרון :

ימ"מ 1

הקצאה	ע.מ.מ	
$(80,000-50,000) * \frac{100,000}{100,000+50,000} =$	(20,000)	נכס א' 100,000
$(80,000-50,000) * \frac{50,000}{100,000+50,000} =$	(10,000)	נכס ב' 50,000
	(30,000)	מוניטין 150,000
	(50,000)	מוניטין 50,000
	(80,000)	מוניטין 200,000
	(120,000)	סב"ה 120,000
	80,000	י"ע 80,000

		<u>ימ"מ 2</u>	
	<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	
	-	80,000	נכס ג'
	-	<u>80,000</u>	נכס ד'
	-	160,000	
	<u>(20,000)</u>	<u>40,000</u>	מוניטין
	(20,000)	200,000	
		<u>(180,000)</u>	סב"ה
		20,000	

2. המוניטין אינו ניתן להקצאה, הסכום בר השבה של היחידה הכוללת- 280,000.

פתרון: במקרה הזה, אנו יוצרים יחידה אחת כוללת, הכוללת את כל הנכסים של ימ"מ 1 ו-2, ואת המוניטין:

	<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	
$(120,000-90,000) * \frac{100,000}{310,000} = (9,677)$		100,000	נכס א'
$(120,000-90,000) * \frac{50,000}{310,000} = (4,839)$		50,000	נכס ב'
$(120,000-90,000) * \frac{80,000}{310,000} = (7,742)$		80,000	נכס ג'
$(120,000-90,000) * \frac{80,000}{310,000} = (7,742)$		<u>80,000</u>	נכס ד'
	(30,000)	310,000	
	<u>(90,000)</u>	<u>90,000</u>	מוניטין
	(120,000)	400,000	
		<u>(280,000)</u>	סב"ה
		120,000	י"ע

● **סימנים לירידת ערך לנכס/יחידה בעת הבדיקה השנתית-** אם בעת הבדיקה השנתית יש סימנים לירידת ערך לנכס מסוים או ליחידה מסויימת וניתן לחשב להם סכום בר השבה עצמאי, אז קודם נעבוד על הנכס/היחידה הספציפית, ורק אח"כ נבצע את הבדיקה השנתית.

דוגמא מספר 13: מועד הבדיקה השנתית של המוניטין הוא 12/16. לצורך כך נאספו הנתונים הבאים:

<u>מוניטין</u>		<u>ימ"מ 2</u>		<u>ימ"מ 1</u>
90,000	80,000	נכס ג'	100,000	נכס א'
	<u>80,000</u>	נכס ד'	<u>50,000</u>	נכס ב'
	160,000		150,000	

נכס ג' ניזוק, הישות מתכוונת למכור בהקדם האפשרי. השווי ההוגן נטו- 60,000 ₪.
 בנוסף, זוהה סימן לירידת ערך לימ"מ 1, הסב"ה- 120,000 ₪.
נדרש: הצג את חישובי ירידת הערך במקרים הבלתי-תלויים הבאים:
 1. המוניטין ניתן להקצאה: 50,000 ליחידה הראשונה, 40,000 ליחידה השנייה. סב"ה של היחידה השנייה- 220,000.

פתרון: כיוון שזוהה סימן לירידת ערך לנכס ג', וכיוון שהוא מיועד למכירה בטווח המיידית, בקירוב שווי השימוש שלו שווה לשווי ההוגן נטו, ולכן: נתחיל בו.

<u>נכס ג'</u>	
ע.מ.מ	80,000
סב"ה	<u>(60,000)</u>
י"ע	20,000 ← כל הסכום מיוחס לנכס ג'

כעת, כיוון שהמוניטין ניתן להקצאה, אנו מקצים אותו, ואז בודקים ירידת ערך לכל יחידה בנפרד. נשים לב שבמקרה הזה, אין משמעות מיוחדת שיש סימנים לימ"מ 1, כי גם אם לא היה לה סימנים היינו מבצעים אותה בדיקה.

<u>ימ"מ 1</u>		<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	
$(80,000-50,000) \cdot \frac{100,000}{100,000+50,000} =$	<u>(20,000)</u>	100,000	נכס א'	
$(80,000-50,000) \cdot \frac{50,000}{100,000+50,000} =$	<u>(10,000)</u>	<u>50,000</u>	נכס ב'	
	<u>(30,000)</u>	150,000		
	<u>(50,000)</u>	<u>50,000</u>	מוניטין	
	<u>(80,000)</u>	200,000		
		<u>(120,000)</u>	סב"ה	
		80,000	י"ע	

<u>ימ"מ 2</u>	
<u>ע.מ.מ</u>	
60,000	נכס ג'
80,000	נכס ד'
<u>40,000</u>	מוניטין
180,000	
<u>220,000</u>	סב"ה
-	י"ע

2. המוניטין אינו ניתן להקצאה. הסב"ה של היחידה הכוללת- 240,000.

פתרון: כיוון שיש סימן לנכס ג' וכיוון שניתן לחשב לו סכום בר השבה, נתחיל בו.

ע.מ.מ	80,000
סב"ה	<u>(60,000)</u>
י"ע	20,000

כיוון שיש סימן לימ"מ 1, נמשיך בה :

אחרי	הקצאה	ע.מ.מ	
80,000	$30,000 * \frac{100,000}{100,000+50,000} = (20,000)$	100,000	נכס א'
<u>40,000</u>	$30,000 * \frac{50,000}{100,000+50,000} = (10,000)$	<u>50,000</u>	נכס ב'
120,000	(30,000)	150,000	
		<u>(120,000)</u>	סב"ה
		30,000	י"ע

כעת, נעבור לבדיקה השנתית, שזוהי היחידה הכוללת :

$(110,000-90,000) * \frac{80,000}{80,000+40,000+80,000} = (8,000)$	80,000	נכס א'	
$(110,000-90,000) * \frac{40,000}{80,000+40,000+80,000} = (4,000)$	40,000	נכס ב'	
$(110,000-90,000) * \frac{80,000}{80,000+40,000+80,000} = (8,000)$	80,000	נכס ד'	
(אסור להקצות לו, כבר עומד על סב"ה)	-	60,000	נכס ג'
	<u>(90,000)</u>	<u>90,000</u>	מוניטין
	(110,000)	350,000	
		<u>(240,000)</u>	סב"ה
		110,000	י"ע

יחידה מניבת מזומנים אליה מיוחס מוניטין (שיעור החזקה נמוך מ-100%) עד כה

עסקנו במצבים בהם שיעור ההחזקה הוא 100%. כעת נעסוק במצבים בהם שיעור ההחזקה נמוך מ-100%.

דגשים:

1. במקרה הזה, חשוב להבחין בין ירידת הערך המיוחסת לנכסי הבת לבין ירידת הערך המיוחסת לנכסי האם, מכיוון שכל מה שמיוחס לאם הוא על חשבון הבעלים, ואילו מה שמיוחס לבת הוא גם על חשבון הבעלים וגם על חשבון הזשמי"ש.
2. מוניטין- אם הזשמי"ש חושב לפי שווי הוגן, המוניטין נמדד לפי 100% והוא שייך גם לבעלים וגם לזשמי"ש. לעומת זאת, אם הזשמי"ש חושב לפי נכסים מזוהים נטו המוניטין נמדד לפי שיעור ההחזקה והוא שייך רק לבעלים.

3. אם הזשמי"ש חושב לפי נכסים מזוהים נוצרת בעיה טכנית בחישוב ירידת הערך. מדוע? הנכסים הם לפי 100% והמוניטין לפי שיעור ההחזקה, סכום בר השבה תמיד מייצג תזרימים לפי 100%, ולכן: שוב המדדים הם לא זהים. הפתרון: לצורך בדיקת ירידת הערך נגלם את המוניטין ל-100%. נדגיש, הגילום הוא רק לצורך בדיקת ירידת הערך. לאחר שמצאנו מהו הסכום המיוחס למוניטין, לצורך ההכרה בהפסד נכפיל בשיעור ההחזקה.
4. פרמיית שליטה- בתפיסה של התקינה הבינ"ל פרמיית השליטה תהיה זהה בין אם שיעור ההחזקה הוא 51% ובין אם הוא 100%. מכאן, פרמיית השליטה אינה מיוחסת לשיעור ההחזקה והיא תמיד לפי 100%, ולכן: לא נגלם אותה.
5. IAS-36 אינו עוסק בחלוקת ירידת הערך בין מוניטין לבין פרמיית שליטה ואנו נבצע את החלוקה פרופורציונאלית.

● **מקרים של ירידת ערך-** בקשר לחברת בת המוחזקת לא לפי 100% נדון ב-2 מקרים:

❖ **מקרה 1 – חברת הבת מהווה יחידה מניבת מזומנים עצמאית-** במקרה זה

נשווה בין הערך הפנקסני של נכסי הבת לרבות המוניטין או המוניטין המגולם לבין סכום בר השבה.

במידה ויש ירידת ערך היא תוקצה ראשית למוניטין עד לאיפוסו, ואח"כ לנכסי הבת לפי פרופורציה ותוך התחשבות במגבלות.

דוגמא מספר 14: חברה א' רכשה 80% מהון המניות של חברה ב'. חברה ב' מהווה יחידה מניבת מזומנים עצמאית. במועד הרכישה נוצר מוניטין של 40,000 ופרמיית שליטה של 50,000. לצורך הבדיקה השנתית נאספו הנתונים הבאים:

מכונה א' - 100,000, מכונה ב' - 100,000.

נדרש: חשב את ירידת הערך ואת הקצאתה במקרים ובמצבים הבלתי תלויים הבאים:

1. זשמי"ש חושב לפי שווי הוגן.

מצב 1: סב"ה של היחידה - 281,000.

מצב 2: סב"ה של היחידה - 180,000.

פתרון :

מצב 1 :

<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	
	100,000	מכונה א'
	100,000	מכונה ב'
$9,000 * \frac{4}{9} = 4,000$	40,000	מוניטין
$9,000 * \frac{5}{9} = 5,000$	<u>50,000</u>	פרמיה
	290,000	
	<u>(281,000)</u>	סב"ה
	9,000	י"ע

פקודת היומן בדו"ח המאוחד היא :

9,000 ח' הפסד הון

ז' מוניטין

$5,000 + 4,000 * 80\% = 8,200$ ע"ח הבעלים

$4,000 * 20\% = 800$ ע"ח הזשמי"ש

מצב 2 :

<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	
$(110,000 - 90,000) * \frac{100,000}{100,000 + 100,000} = (10,000)$	100,000	מכונה א'
$(110,000 - 90,000) * \frac{100,000}{100,000 + 100,000} = (10,000)$	100,000	מכונה ב'
(40,000)	40,000	מוניטין
<u>(50,000)</u>	<u>50,000</u>	פרמיה
(110,000)	290,000	
	<u>(180,000)</u>	סב"ה
	110,000	י"ע

110,000 ח' הפסד הון

90,000 ז' מוניטין

20,000 ז' הפרשה

$50,000 + 60,000 * 80\% = 98,000$ ע"ח בעלים

$60,000 * 20\% = 12,000$ זשמי"ש

2. זשמ"ש חושב לפי נכסים מזוהים.

מצב 1 : סב"ה של היחידה - 281,000.

מצב 2 : סב"ה של היחידה - 180,000.

פתרון :

מצב 1 :

<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	
	100,000	מכונה א'
	100,000	מכונה ב'
$19,000 * \frac{50,000}{50,000+50,000} = (9,500)$	50,000	מוניטין (מגולם)
$19,000 * \frac{50,000}{50,000+50,000} = (9,500)$	<u>50,000</u>	פרמיה
(19,000)	300,000	
	<u>(281,000)</u>	סב"ה
	19,000	י"ע

ח' הפסד הון $9,500 + 9,500 * 80\% = 17,100$ ← הכול ע"ח הבעלים
ז' מוניטין

מצב 2 :

<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	
$(120,000-100,000) * \frac{100,000}{100,000+100,000} = (10,000)$	100,000	מכונה א'
$(120,000-100,000) * \frac{100,000}{100,000+100,000} = (10,000)$	100,000	מכונה ב'
(50,000)	50,000	מוניטין
<u>(50,000)</u>	<u>50,000</u>	פרמיה
(120,000)	300,000	
	<u>(180,000)</u>	סב"ה
	120,000	י"ע

פקודת היומן :

90,000	ז' מוניטין
20,000	ז' הפרשה
110,000	ח' הפסד הון

$90,000 + 20,000 * 80\% = 106,000$ ע"ח הבעלים

$20,000 * 20\% = 4,000$ ע"ח זשמ"ש

❖ מקרה 2 – חברת הבת היא חלק מיחידה מניבת מזומנים הכוללת גם את

נכסי האם- לצורך ההסבר נניח שחברה א' מחזיקה 100% מחברה ב', 80% מחברה

ג', וכל החברות מהוות יחידה מניבת מזומנים אחת. נפעל בשלבים הבאים:

1. נשווה בין העלות המופחתת המקורית של כל הנכסים של כל החברות, לרבות המוניטין גם בגין ב' וגם בגין ג' לבין הסכום בר השבה.
2. נקצה את ירידת הערך למוניטין, ואם יש מוניטין גם בגין ב' וגם בגין ג' נקצה לפי פרופורציה.
3. נקצה לקבוצות של נכסים א' + ב' כמקשה אחת כי שיעור ההחזקה הוא 100% וג' כמקשה 2.
4. נקצה לנכסים לפי פרופורציה שלהם בכל קבוצה.

דוגמא מספר 15: חברה א' מחזיקה 100% מ-ב', ו-80% מ-ג'. כל החברות מהוות ימ"מ אחת. לצורך הבדיקה השנתית נאספו הנתונים הבאים:

	<u>נכסי ג'</u>	<u>נכסי א'+ב'</u>
מכונה א'	מכונה ג'	100,000
150,000		
מכונה ב'	מכונה ד'	100,000
<u>150,000</u>		
	300,000	200,000

מוניטין

בגין ב'	60,000
בגין ג'	<u>40,000</u>
	100,000

זשמ"ש חושב לפי שווי הוגן. סב"ה:

מקרה 1: 580,000.

מקרה 2: 440,000.

נדרש: חשב את ירידת הערך בכל אחד מהמקרים.

פתרון :

מקרה 1 :

<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	<u>נכסי א'+ב'</u>
	100,000	מכונה א'
	<u>100,000</u>	מכונה ב'
	200,000	
		<u>נכסי ג'</u>
	150,000	מכונה ג'
	<u>150,000</u>	מכונה ד'
	300,000	
		<u>מוניטין</u>
$20,000 * \frac{60,000}{60,000+40,000} = (12,000)$	60,000	בגין ב'
$20,000 * \frac{40,000}{60,000+40,000} = (8,000)$	<u>40,000</u>	בגין ג'
	<u>100,000</u>	
	600,000	
	<u>(580,000)</u>	סב"ה
	20,000	י"ע
		פקודת היומן :
	20,000	ח' הפסד הון
		ז' מוניטין
$12,000 + 8,000 * 80\% = 18,400$		ע"ח בעלים
$8,000 * 20\% = 1,600$		ע"ח זשמ"ש

הערה : כיצד תשתנה תשובתך אם הזשמ"ש חושב לפי נכסים מזוהים, אבל המוניטין הנתון הוא מגולם? החישוב היה נשאר זהה לחלוטין, רק פקודת היומן הייתה משתנה. מראש היינו עושים את הפקודה על חלקם של הבעלים :

18,400	ח' הפסד הון
	ז' מוניטין

מקרה 2 :

<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	<u>נכסי א'+ב'</u>
$24,000 * \frac{100,000}{100,000+100,000} = (12,000)$	100,000	מכונה א'
$24,000 * \frac{100,000}{100,000+100,000} = \underline{(12,000)}$	<u>100,000</u>	מכונה ב'
$60,000 * \frac{200,000}{200,000+300,000} = (24,000)$	200,000	

נכסי ג'

$36,000 * \frac{150,000}{150,000+150,000} = (18,000)$	150,000	מכונה ג'
$36,000 * \frac{150,000}{150,000+150,000} = \underline{(18,000)}$	<u>150,000</u>	מכונה ד'
$60,000 * \frac{300,000}{200,000+300,000} = (36,000)$	300,000	

מוניטין

(60,000)	60,000	בגין ב'
<u>(40,000)</u>	<u>40,000</u>	בגין ג'
<u>(100,000)</u>	<u>100,000</u>	
(160,000)	600,000	
	<u>(440,000)</u>	סב"ה
	160,000	י"ע

פקודת היומן :

160,000	ח' הפסד הון
100,000	ז' מוניטין
60,000	ז' הפרשה

$24,000 + 60,000 + (36,000 + 40,000) * 80\% = 144,800$	ע"ח הבעלים
$(36,000 + 40,000) * 20\% = 15,200$	ע"ח הזשמי"ש

הערה : כיצד הייתה משתנה תשובתך אם הזשמי"ש הוא לפי נכסים מזוהים, אבל

הסכום הנתון כבר מגולם? רק פקודת היומן הייתה משתנה :

60,000	ז' הפרשה
$60,000 + 40,000 * 80\% = 92,000$	ז' מוניטין
152,000	ח' הפסד הון

$$\text{ע"ח הזשמ"ש} = 7,200 = 36,000 * 20\% \text{ כל השאר ע"ח הבעלים.}$$

נכס מטה (נכס משותף)- נכס מטה זהו נכס אשר תורם להפקת תזרימי מזומן למספר יחידות מניבות מזומנים ובדרי"כ לא מניב תזרים עצמאי. דוגמאות לנכסי מטה: מבנה הנהלה, יחידת מחקר, יחידת מחשבים. בהקשר לנכס מטה נדון בשני מצבים עקרוניים:

1. סימן לירידת ערך לנכס המטה.
2. סימן לירידת ערך ליחידה מניבת מזומנים אליה משוייך נכס מטה.

בעיקרון הטיפול בנכס מטה זהה לטיפול במוניטין.

• **סימן לירידת ערך לנכס המטה -** ישנן 3 אפשרויות:

1. ניתן לחשב סכום בר השבה לנכס המטה (אפשרות נדירה)- אפשרות זו יכולה להיות רק במצב אחד והוא כשהוא מיועד למכירה בטווח המייד, ואז בקירוב שווי השימוש שלו שווה לשווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה, כך שסכום בר השבה שלו הוא השווי ההוגן בניכוי עלויות מכירה.
 2. נכס המטה ניתן להקצאה- במקרה הזה, נקצה את נכס המטה לכל אחת מהיחידות מניבות המזומנים, ולגבי כל אחת מהן בנפרד נחשב ירידת ערך.
 3. נכס המטה לא ניתן להקצאה- במקרה הזה ניצור יחידה כוללת הכוללת את כל הנכסים של כל היחידות אליהן מתייחס נכס המטה ואת נכס המטה עצמו.
- ההקצאה של ירידת הערך תהא רגילה, כלומר: קודם כל למוניטין עד לאיפוסו ורק לאחר מכן לשאר נכסי היחידה באופן פרופורציונלי ותוך מגבלות (כמו מוניטין).
- לאחר מכן לשאר נכסי היחידה באופן פרופורציונלי ותוך מגבלות.
- דוגמא מספר 16:** לישות שתי יחידות מניבות מזומנים, כדלקמן:

ימ"מ 1	ימ"מ 2	נכס א'	נכס ג'
100,000	80,000	נכס ב'	נכס ד'
100,000	40,000		
200,000	120,000		
180,000		נכס מטה	

זוהה סימן לירידת ערך נכס המטה.

נדרש: הצג את חישובי ירידת הערך במרים הבלתי-תלויים הבאים:

1. נכס המטה מיועד למכירה בטווח המייד, השווי ההוגן נטו שלו- 160,000.

פתרון : זהו המקרה החריג שבו ניתן לחשב סב"ה לנכס המטה.

	180,000	ערך פנקסני
	<u>(160,000)</u>	סב"ה
← הכול מיוחס לנכס המטה	20,000	י"ע

2. נכס המטה מוקצה כדלקמן :

100,000	ימ"מ 1
80,000	ימ"מ 2

סכום בר השבה של ימ"מ 1 - 240,000, השווי ההוגן נטו של נכס א' - 190,000.
 סכום בר השבה של ימ"מ 2 - 230,000.

פתרון : במקרה זה נבדוק כל יחידה בנפרד. באופן עקרוני, אנו אמורים להקצות לפי פרופורציה ואז לבדוק מגבלות. אפשר לקצר את התהליך, בעיקר במקרים הפשוטים, על-ידי בדיקת המגבלה לפני ההקצאה - נראה בטבלה.

<u>לאחר הקצאה</u>	<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ</u>	<u>ימ"מ 1</u>
90,000	(10,000)	100,000	נכס א'
75,000	(25,000)	100,000	נכס ב'
<u>75,000</u>	<u>(25,000)</u>	<u>100,000</u>	מטה
240,000	(60,000)	300,000	
		<u>(240,000)</u>	סב"ה
		60,000	י"ע

המגבלה היא לגבי נכס א'. המקסימום שניתן להקצות לנכס א' הוא 10,000 = 100,000-90,000.

לפי פרופורציה ההקצאה היא 20,000 = $\frac{100,000}{100,000+100,000+100,000} * 60,000$, ולכן : נקצה את

המקסימום (ה-10,000 האמורים), ואז נותרו 50,000 שמוקצים לנכס ב' ונכס המטה.

<u>ע.מ.מ</u>	<u>ימ"מ 2</u>
80,000	נכס ג'
40,000	נכס ד'
<u>80,000</u>	מטה
200,000	
<u>230,000</u>	סב"ה
-	י"ע

3. נכס המטה אינו ניתן להקצאה.

פתרון: במקרה זה אנו צריכים ליצור יחידה כוללת של נכס המטה ושל כל הנכסים של כל הימ"מים עליהן הוא משפיע. נניח שסב"ה של היחידה הכוללת הוא 440,000.

	הקצאה	ע.מ.מ	
$60,000 * \frac{100,000}{500,000} =$	(12,000)	100,000	נכס א'
$60,000 * \frac{100,000}{500,000} =$	(12,000)	100,000	נכס ב'
$60,000 * \frac{80,000}{500,000} =$	(9,600)	80,000	נכס ג'
$60,000 * \frac{40,000}{500,000} =$	(4,800)	40,000	נכס ד'
$60,000 * \frac{180,000}{500,000} =$	<u>(21,600)</u>	<u>180,000</u>	מטה
	(60,000)	500,000	
		<u>(440,000)</u>	סב"ה
		60,000	י"ע

● **סימן לירידת ערך ליחידה מניבת מזומנים אליה משויך נכס מטה** - ישנם 2 מקרים:

1. נכס המטה ניתן להקצאה - במקרה הזה נקצה את נכס המטה ונבצע בדיקה של ירידת ערך אך ורק ליחידה החשודה.

2. נכס המטה איננו ניתן להקצאה - במקרה הזה נבצע 2 בדיקות:

א. ליחידה הבעייתית בלבד, בלי נכס המטה, בדיוק כמו במוניטין - הבדיקה הזו מעוותת כי הערך הפנקסני לא כולל את נכס המטה וסכום בר השבה מושפע ממנו, כך שגם אם יש ירידת ערך היא ירידת ערך מינימאלית והיא לא מהווה מגבלה לכלום.

ב. בדיקה של היחידה הכוללת.

דוגמא מספר 17: בנתוני הדוגמא הקודמת, הנח כי יש סימן לירידת ערך לימ"מ 1.

נדרש: חשב את ירידות הערך במקרים הבלתי תלויים הבאים:

1. נכס המטה מוקצה: ליחידה הראשונה - 100,000, ליחידה השנייה - 80,000. סב"ה של ימ"מ 1 - 240,000, שווי הוגן נטו של נכס א' - 90,000.

פתרון: כיוון שהסימן הוא רק לגבי היחידה הראשונה, וכיוון שנכס המטה ניתן להקצאה, נקצה אותו ונבדוק את היחידה.

<u>לאחר</u>	<u>הקצאה</u>	<u>ימ"מ 1</u>	
90,000	(10,000)	100,000	נכס א'
75,000	(25,000)	100,000	נכס ב'
<u>75,000</u>	<u>(25,000)</u>	<u>100,000</u>	מטה
240,000	(60,000)	300,000	
		<u>(240,000)</u>	סב"ה
		60,000	

2. נכס המטה אינו ניתן להקצאה. סב"ה של ימ"מ 1 - 160,000, ושל היחידה הכוללת - 340,000.

פתרון : במקרה הזה נבצע שתי בדיקות :

א. ימ"מ 1 - נחזור ונדגיש : הבדיקה הזאת היא בדיקה מעוותת כי הערך הפנקסני אינו כולל את נכס המטה, והסב"ה מושפע ממנו, ולכן : גם אם נקבל ירידת ערך, זו תהא ירידת ערך מינימאלית.

<u>לאחר הקצאה</u>	<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ.</u>	
80,000	$40,000 * \frac{100,000}{100,000+100,000} = (20,000)$	100,000	נכס א'
<u>80,000</u>	$40,000 * \frac{100,000}{100,000+100,000} = (20,000)$	<u>100,000</u>	נכס ב'
160,000	(40,000)	200,000	
		<u>(160,000)</u>	סב"ה
		40,000	י"ע

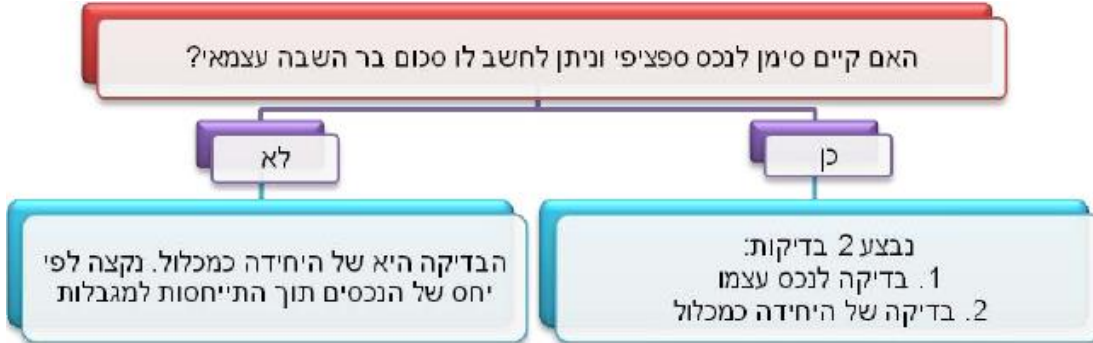
ב. היחידה הכוללת - נחזור ונדגיש שהמטרה היא הגדלת ההפרשה ולא הקטנתה.

	<u>הקצאה</u>	<u>ע.מ.מ.</u>	
$120,000 * \frac{80,000}{460,000} =$	(20,870)	80,000	נכס א'
$120,000 * \frac{80,000}{460,000} =$	(20,870)	80,000	נכס ב'
$120,000 * \frac{80,000}{460,000} =$	(20,870)	80,000	נכס ג'
$120,000 * \frac{40,000}{460,000} =$	(10,435)	40,000	נכס ד'
$120,000 * \frac{180,000}{460,000} =$	<u>(46,955)</u>	<u>180,000</u>	מטה
	(120,000)	460,000	
		<u>(340,000)</u>	סב"ה
		120,000	י"ע

סיכום ירידות ערך של יחידה מניבת מזומנים-

• תרשים 1 – יחידה מניבת מזומנים אליה לא מיוחס מוניטין או נכס מטה-

תזכורת: בודקים ירידת ערך רק כאשר יש סימן, אלא אם כן מיוחס לנכ"מ בעל אורך חיים בלתי מוגדר או שאינו זמין לשימוש, ואז מבצעים גם בדיקה שנתית.

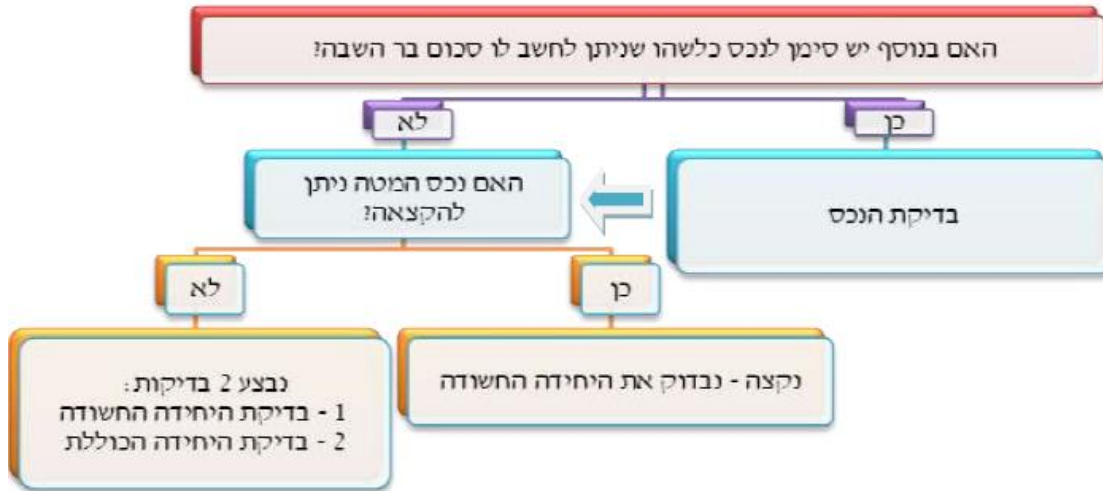

• תרשים 2 – יחידה מניבת מזומנים אליה מיוחס מוניטין/נכס מטה ויש

סימן לירידת ערך של מוניטין/נכס מטה-

תרשים 3 – יחידה מניבת מזומנים אליה מיוחס מוניטין/נכס מטה ויש סימן לירידת ערך של יחידה מניבת מזומנים-

תרשים 4 – בדיקה שנתית של מוניטין-

דוגמא כוללת: שאלה בחוברת תרגילים. בקובץ פתרונות.

ש.ב: לשיעור של אלי- שאלות 5, 6, 11.